BOEDDHAYANA

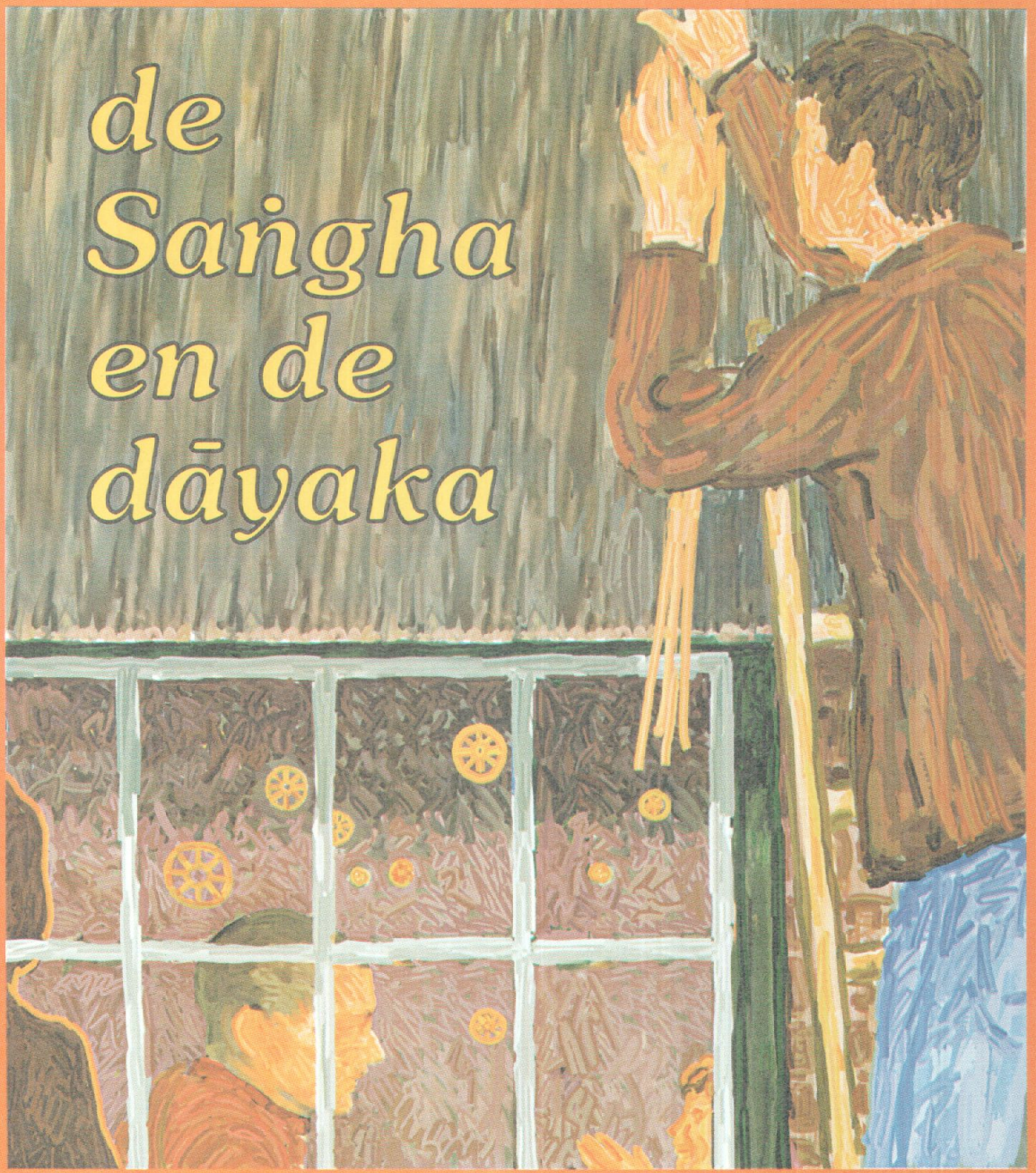

jaargang 23, nr. 7 november 1999/2543

COLOFON

Drieëntwintigste jaargang, nr. 7, november 1999
Uitgever: Boeddhayāna wordt sinds februari 1978 uitgegeven voor de donateurs van de Nederlandse Buddha-Dhamma Stichting, Stephensonstraat 13, 2561 XP Den Haag, tel 070-3600605, e-mail: buddhayana@buddhayana.nl, Internet: www. buddhayana.nl.
Hoofd- en eindredactie: Eerw. Dhammawīranātha Nāyaka Mahāthera
Redactie & vaste medewerkers: Ayyā Dhammaguttā, Upāsikā Winītā, Upāsikā Mettā, Upāsaka Abhaya
Illustraties/fotografie: Upāsikā Mettā, Upāsikā Soṇā
© N.B.D.S. en de auteurs. Alle rechten voorbehouden. ISSN 0922-0518
Donateurschap: U bent donateur voor minimaal f. 150,- per jaar).
Betaling: Postbank 38.25.806 en Staal Bankiers: 63.82.30.446 t.n.v. N.B.D.S., Den Haag.
Doelstelling: het aanmoedigen, bevorderen en begeleiden van de praktijk en studie van de Leer van de Boeddha, zoals deze onderschreven wordt door de Therawāda School, het ondersteunen van de Sangha die in onze kloosters verblijft, en te dienen als ontmoetingsplaats voor Boeddhisten en belangstellenden.

INHOUD

4 **'En de Boeddha sprak:'**
Over wederzijdse steun, uit de Itivuttaka.

5 **Zuiverheid in het steun ontvangen en geven**
De Saṅgha dient zich te ontdoen van de verfijnde bezoedelingen in de omgang met dāyaka's, en deze verkrijgen grote verdienste uit een zuivere ondersteuning. Gebaseerd op een lering van Z.H. Mahāsī Sayādaw.

9 **De Saṅgha en de samenleving**
Er zijn wederzijdse plichten, die de Boeddha noemt in de Sigālovādasutta, hier verklaard door de Zeereerw. H. Saddhatissa.

11 **De juiste steun, voor nu en in de toekomst**
Wij vroegen de Zeereerw. Dhammawīranātha Nāyaka Mahāthera naar de rol en taak van een dāyaka in het algemeen, en specifiek in een zich nog ontwikkelende Boeddhistische gemeenschap.

16 **Omgang met de Saṅgha - het groeten**
Een thema dat hier in het Westen vaak ter sprake komt. Dit artikel door de Eerw. Bhikkhu Khantipālo verschaft daar veel helderheid over.

20 **Visākhā: het grote voorbeeld van een dāyikā**
De Boeddha noemde haar de grootste vrouwelijke ondersteuner. Door de Zeereerw. Nārada Mahā thera.

23 **Sāripoetta's oom**
Een brahmaan leert wat werkelijk vruchtbaar is. Uit het Dhammapada-Commentaar.

Geen gezelligheid

Wie beseft dat de uitwisseling tussen Saṅgha en lekevolgelingen gebaseerd is op het bevorderen van de oefening van de Dhamma voor beiden, zal het geenszins vreemd vinden dat het karakter van deze relatie er niet een van gezelligheid is.

Zeereerw. Dhammawīranātha Nāyaka Mahāthera

WILT U ROND DE JAARWISSELING WEL mediteren, maar niet zo intensief? Er is nu voor het eerst de mogelijkheid om 24 t/m 26 december en 31 december t/m 2 januari in het Dhamma Conferentieoord te Oosterwolde door te brengen. U kunt dan op gezette tijden deel nemen aan de tiendaagse retraite in Ehipassiko, de Leringen bijwonen en/of in de handbibliotheek uw Dhamma-studie voortzetten.
Wilt u van deze aanbieding gebruik maken? Bel dan zo snel mogelijk: 0516-521381.

bij de voorplaat

Hoe zou de Saṅgha volledig kunnen leven naar de Dhamma, hoe zouden de Dāyaka's de Dhamma kunnen vernemen, zonder die eeuwenoude wederzijdse steun?

Wie iets doet, maakt fouten.
Wie veel doet, maakt fouten.
Wie niets doet,
maakt maar één fout:
hij doet niets.

eerw. Dhammawīranātha Nāyaka Mahāthera

REDACTIONEEL

Boeddhisme is een manier van leven. Om daarin succesvol te zijn, is onderlinge steun heel belangrijk. De leden van de Saṅgha, die zich volledig inzetten om de Leer van de Boeddha in praktijk te brengen, inspireren de leken voor hun mentale ontplooiing. Anderzijds worden de Saṅgha-leden door de leken in hun streven ondersteund, door hen te vrijwaren van wereldse beslommeringen. Dat is een waardevolle traditie die teruggaat tot de tijd van de Boeddha. We zien dit nog steeds in Theravāda-culturen en nu zien we het vorm krijgen in onze Boeddhistische gemeenschap.

De Saṅgha is nieuw voor ons land en de ondersteuning van de Saṅgha door de lekevolgelingen is de laatste jaren sterk toegenomen. Belangrijke aspecten zijn daarbij een geleidelijk leerproces in de Boeddhistische gemeenschap en de vestiging van Boeddhisten in de directe omgeving van het klooster. Het is namelijk de verantwoordelijkheid van deze ondersteunende leken (dāyaka's) dat de leden van de Saṅgha zich helemaal kunnen inzetten voor het leven waarvoor ze hebben gekozen, wat ook voor de leken een groot voordeel betekent.

De Kaṭhinaviering is traditioneel de gelegenheid om aan het einde van de regentijdretraite de monniken van benodigdheden te voorzien. In onze gemeenschap echter wordt de Saṅgha het hele jaar door van alle benodigdheden voorzien. Dat moet ook, want het leven in ons land is minder eenvoudig dan het leven in de tropen. Wel is Kaṭhina voor ons bij uitstek de gelegenheid om uiting te geven aan onze betrokkenheid en dankbaarheid naar de leden van de Saṅgha.

En de Boeddha sprak:

„Buitengewoon behulpzaam, monniken, zijn brahmaanse huishouders voor jullie, die jullie voorzien van kleding, aalmoezen, bedden, zetels, benodigdheden bij ziekte, medicijnen en gebruiksvoorwerpen.

En jullie, monniken, zijn werkelijk buitengewoon behulpzaam voor brahmaanse huishouders, want jullie verduidelijken hen de Dhamma van hun eerste, middelste en laatste goede handelingen, en jullie verkondigen hen het leven van zuiverheid, met zijn betekenis en zijn karakteristieken, volkomen volledig en volmaakt.

„Zo wordt door wederzijdse steun, monniken, een leven van zuiverheid geleefd met als doel de stroom (van aardse verlangens) over te steken, en met als doel een volkomen einde te maken aan leed.

„Zowel degenen met huizen als degenen zonder huizen,
Wederzijds afhankelijk van elkaar,
Verheerlijken de Goede Dhamma,
Die de onovertroffen Veiligheid is.

„En van hen die huizen bezitten,
Ontvangen de huislozen kleding, benodigdheden (bij ziekte),
Bedden en zetels,
Onderdak en onthaal.
„Bovendien, door te steunen op de Verhevene,
Hebben zowel huishouders als degenen zonder huis
Vertrouwen in de Geheiligde
En mediteren zij met nobele wijsheid.

„Na hier (in deze wereld) de Dhamma vervuld te hebben,
Het Pad dat tot Gelukzaligheid leidt,
Verheugen zij zich in de wereld van de goden,
(Want) zij volgen hun verlangens en
Scheppen daarin behagen."

(Itivuttaka, 107)

Zuiverheid in de omgang tussen Saṅgha en dāyaka's

Gebaseerd op een lering van Z.H. Mahāsī Sayādaw

In zijn boek *Tuvaṭakasutta* behandelt Zijne Heiligheid Mahāsī Sayādaw de verfijnde bezoedelingen waarvan leden van de Saṅgha zich dienen te ontdoen. Veel van deze bezoedelingen komen op in de omgang met de dāyaka's, immers van hen is de monnik of non afhankelijk voor het levensonderhoud.

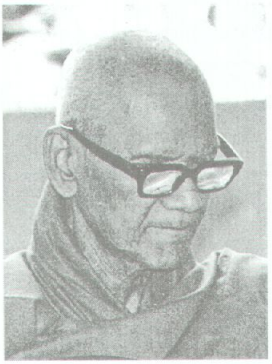

Wanneer een monnik gelukkig is wanneer het zijn ondersteuners goed gaat en meelijdt wanneer het hen niet goed gaat, geeft hij blijk van gehechtheid aan zijn dāyaka's. De Boeddha adviseerde de Saṅgha dergelijke gehechtheden te overwinnen in zichzelf en wanneer deze er zijn er geen gevolg aan te geven.

Het volgende verhaal uit de *Visuddhi Magga* gaat over een jonge monnik die een dergelijke gehechtheid niet had.

Een monnik, een neefje van de Mahāthera van het Koraṇḍaka-klooster, was op zeer jonge leeftijd naar het Rohaṇa-district gegaan voor zijn studies. Toen hij lange tijd weg was, verzocht de moeder van de jonge monnik de Thera, haar broer, naar Rohaṇa te gaan en haar zoon mee terug te brengen. Na dit verzoek vele malen herhaald te hebben, ging de Thera op een dag op weg. Tegelijkertijd verliet de jonge monnik Rohaṇa met de gedachte: „Ik doe er goed aan terug te gaan om de Thera mijn respect te betuigen en ook om de toegewijde dāyikā te zien, aangezien het lang geleden is dat ik ben weggegaan." De twee ontmoetten elkaar op de oever van de rivier de Mahāveliga. Na de intentie van de jonge monnik vernomen te hebben, zei de Thera hem zijn weg te vervolgen en zelf reisde hij verder naar Rohaṇa.

De jonge monnik kwam bij het Koraṇḍaka-klooster aan op de eerste dag van de *vaso* (regentijd) en hij kreeg daar de *kuṭi* (hut) toegewezen die door zijn vader was gebouwd. De volgende dag ging zijn vader naar het klooster en hoorde dat er een gastmonnik gekomen was die in zijn *kuṭi* verbleef. Hij ging naar de monnik toe, die hij niet herkende, en vroeg respectvol: „Eerwaarde, het is gebruikelijk dat de monnik die in onze *kuṭi* verblijft gedurende de hele *vaso* aalmoezen in ons huis ontvangt." De monnik nam het verzoek aan door stil te blijven. En zo boden de dāyaka en dāyikā hem met respect en vertrouwen gedurende de gehele *vaso* voedsel aan.

Aan het einde van de *vaso* kwam de monnik om afscheid te nemen. Zij ver-

zochten hem een dag langer te blijven en op de dag van vertrek boden ze hem voedsel, melasse, olie en stof voor pijen aan. De monnik gaf een prediking en ging daarop terug naar het Rohaṇa-district.

Nadat de Thera de *vaso* in Rohaṇa had doorgebracht, ging ook hij weer op weg. Hij ontmoette de jonge monnik weer op dezelfde plaats. Deze vertelde hoe goed hij verzorgd was door zijn ouders en bood de Thera de olie, de melasse en het stuk stof aan. Na zijn respect betuigd te hebben zei de monnik dat het Rohaṇa-district voor hem meer geëigend was en hij daarnaar zou terugkeren.

De moeder van de jonge monnik verwachtte haar zoon in het gezelschap van de Thera te zien. Toen zij zag dat de Thera alleen was teruggekomen, weende zij aan zijn voeten, in de veronderstelling dat haar zoon dood was. 'De jonge monnik heeft zo weinig verlangens dat hij zelfs zijn moeder zijn aanwezigheid niet kenbaar maakte', dacht de Thera. Daarop vertelde hij alles en toonde haar het stuk stof dat de jonge monnik hem aangeboden had. De moeder was zo vervuld van vreugde en toewijding dat zij zich in de richting waarin haar zoon was weggegaan uit respect voor hem op de grond boog: „Zie hoe geweldig hij is. Hij ontving drie maanden lang aalmoezen in mijn huis en deed toch nooit een beroep op de band met zijn moeder."

De monnik was in het geheel niet gehecht aan zijn familie. Hij was hiermee ook zijn ouders ten dienste. Wanneer zij geweten hadden hoe het werkelijk zat, zouden zij de giften gedaan kunnen hebben met gehechtheid. Giften die gedaan worden uit gehechtheid resulteren in minder verdienste dan giften die zuiver, zonder gehechtheid gedaan zijn, uit oprechte eerbied voor de monnik en vertrouwen in zijn eerbare moraal. Het gedrag van de monnik was zeer gepast en bijzonder respectwaardig.

Het vermijden van het afdwingen van giften

Zijne Heiligheid Mahāsī Sayādaw waarschuwt verder voor onzuiverheden in het verkrijgen van benodigdheden: „Gebruik geen zoetgevooisde en afdwingende woorden tegen lekediscipelen met de intentie giften te verkrijgen."

De monnik probeert iets af te dwingen wanneer hij bijvoorbeeld de lekediscipel die naar het klooster komt, begroet met woorden als: „Wat is het doel van uw komst? Komt u om ons uit te nodigen? Als dat zo is, ga uw gang en ik zal komen met de andere monniken. Hoeveel wilt u er uitnodigen?" „Ik ben die en die leraar. Zowel koningen als ministers en raadslieden eren mij." Op die manier hemelt hij zijn status en positie op terwijl niemand er naar vraagt. Ook wanneer hij dergelijke dingen zegt wanneer er naar gevraagd wordt, zijn dit dwingende woorden, en beide vormen zijn niet toegestaan.

Andere verkeerde vormen van het benaderen van dāyaka's is hen te onderhouden door hen aan het woord te laten over hun wereldse aangelegenheden. (Wat

iets anders is dan vragen te stellen over het toepassen van de Dhamma in die aangelegenheden.) Het aanspreken met 'miljonair', 'president' enz. om hun positie te prijzen is een andere vorm van spreken die ook niet gebezigd dient te worden. Wanneer men dergelijke manieren van aanspreken gebruikt met een zuiver geweten is dit niet afkeurenswaardig, want de Boeddha sprak zelf de koning aan met '*mahārājā*', 'grote koning'. Verder zou een monnik kunnen zeggen: „Dāyaka, vorig jaar om deze tijd werden er giften gegeven voor een goede oogst. Doet u dit jaar niet hetzelfde?" En hij zou kunnen blijven aandringen totdat de dāyaka het belooft.

Een andere manier van afdwingen is wanneer een monnik ziet dat iemand een lekkernij heeft en hij vraagt: „Hoe komt u daaraan?" en hij verder vraagt: „Is het goed van smaak?" om vervolgens, wanneer de lekevolgeling zegt dat de smaak gekend wordt door het te eten, te zeggen dat de Saṅgha er niet om kan vragen.

Al deze vormen van te trachten mensen tot iets over te halen, zijn niet gepast voor een monnik.

Een ander soort van onzuiver gedrag hierin is de lekevolgeling te prijzen of te vleien met de intentie iets gedaan te krijgen. Er wordt bijvoorbeeld gezegd: „De mensen van dit huis kennen mij alleen. Zij bieden altijd alleen mij dingen aan."

Een andere manier is zichzelf nederig op te stellen en de lekediscipel te complimenteren door te zeggen: „Ik verkrijg veel voordeel door U." „U heeft mij van alles voorzien." „Ik sta bekend als de leraar van die en die, maar niet bij mijn eigen naam." „Mensen kennen mij door U."

Het tegenovergestelde hiervan is zichzelf boven de lekevolgeling te verheffen door ze te zeggen dat zij door hem verdienste hebben verkregen, dat ze door hem goede discipelen zijn en zo fortuinlijk zijn om diepe Dhamma-leringen te horen. Dit is allemaal gedrag dat door de Saṅgha geschuwd moet worden.

Soms kan een monnik een lekediscipel zo toespreken en op een ander moment hem loven met een helder geweten, met liefdevolle vriendelijkheid en goede wensen voor hem, met de intentie hem in de gelegenheid te stellen het goede te doen en niet om er zelf iets door te verkrijgen. Dit is natuurlijk onberispelijk.

Vrij van bekoringen

De Commentaren stellen: „Lekediscipelen kunnen monniken bekoren door het aanbieden van aalmoezenvoedsel,

enz. Monniken kunnen ook lekediscipelen bekoren door hen bloemen en vruchten te geven." De monnik kan zuiver zijn zodat hij voldoet aan de kwaliteit *dakkhiṇeyya* - 'giften waardig', terwijl de leek de intentie heeft de monnik te bekoren. De monnik is dan zuiver bij het ontvangen van de giften. Aan de andere kant kan de leek zuiver en toegewijd zijn, terwijl de monnik dat niet is. De beste manier van omgaan van Saṅgha met leken is het vrij zijn van iedere vorm van bekoring van beide zijden, zoals in het volgende verhaal.

Een vrouwelijke lekevolgeling ondersteunde Cūlapiṇḍapātika Tissa Thera twaalf jaar lang. Op een dag brak er een brand uit in het dorp en de andere monniken gingen naar hun dāyaka's en informeerden naar de situatie en troostten hen ook. Tegenwoordig gaan sommige monniken zelfs helpen als er een brand uitbreekt in een dorp dichtbij het klooster. Dit is zeer gepast en lofrijk in de ogen van de leken. Destijds gaven de andere mensen af op de Thera door tegen de vrouw te zeggen: „Jouw monnik zal alleen komen om aalmoezen in ontvangst te nemen."

Cūlapiṇḍapātika Tissa Thera ging de volgende dag naar zijn dāyikā, die hem even toegewijd als tevoren bediende in de schaduw van een schuur. Nadat hij na gebruik van de maaltijd vertrokken was, maakten de mensen hem belachelijk door te zeggen: „Zeiden we niet dat jouw monnik alleen komt wanneer het tijd voor de maaltijd is?" De vrouw antwoordde dat de monnik voor haar goed was en dat de andere monniken goed voor hen waren.

Zijne Heiligheid Mahāsī Sayādaw zegt dat de woorden van de vrouw zeer wijs en juist waren. Wanneer men toevlucht neemt tot de Saṅgha wordt dit gedaan uit vertrouwen in de moraliteit, concentratie en wijsheid, de hoedanigheden van de Saṅgha. Op die manier wordt vrijgevigheid beoefend. Wanneer men de Saṅgha ondersteunt, heeft dit geluk tot gevolg en draagt het uiteindelijk bij aan het bereiken van *Nibbāna*.

In de teksten wordt gesteld, aan de hand van voorbeelden, dat de werking van het geven van zelfs maar één lepel voedsel zeer krachtig kan zijn wanneer dit op deze zuivere manier wordt aangeboden. De gift van de vrouw in bovenstaand verhaal, gedaan met een zuivere intentie vanuit de gedachte dat het goed is mensen te steunen die kwaliteiten als moraliteit enz. ontwikkelen, kan enorme voordelen brengen. Zij zou daardoor vele malen het geluk van het deva-bestaan kunnen ervaren. Zij zou daardoor de kalmte van *Nibbāna* op gemakkelijke wijze kunnen bereiken.

De essentie hier is dat niet uitgegaan moet worden van de korte-termijn-voordelen in het huidige bestaan. Toevlucht tot de Orde moet genomen worden met zuiverheid en vertrouwen, met het oog op de lange- termijn-voordelen voor het verdere bestaan in *saṃsāra*. ☸

De Saṅgha en de samenleving

Zeereerw. H. Saddhatissa Saṅgha Nāyaka Thera

De Boeddhistische monniken worden onderhouden door de leken. Het is daarom voor de monniken een plicht zich ook om hun wereldse welzijn te bekommeren.

De monniken doen veel sociaal vormingswerk onder de mensen. Veel monniken wijden zich aan sociale diensten in de plattelandsgebieden. Als zo'n monnik in het dorpsklooster verblijft, zijn de mensen van het dorp goed gedisciplineerd. Er zijn in dat dorp geen ruzies en misdaden. De monniken houden meditatiecursussen voor de mensen die van tijd tot tijd aan dergelijke retraites behoefte hebben. Tijdens dergelijke cursussen hebben ze de gelegenheid hun studies van de Leer van de Boeddha te hernieuwen. Monniken geven raad en advies aan de mensen voor hun dagelijks leven, wanneer nodig. De monniken zijn degenen die strijdende partijen in een stad of dorp met elkaar verzoenen.

Op momenten van zowel smartelijke als vreugdevolle gebeurtenissen, verwacht de goede Boeddhist dat de monniken komen om *sutta's* te reciteren en hun de zegening van het drievoudig juweel - de Boeddha, zijn Leer en zijn verheven Orde - te geven. Vaak komen zij naar de tempel om de zegening te ontvangen van de monniken. Monniken verrichten diensten* speciaal op de Boeddhistische religieuze dagen, dat wil zeggen de dag van volle en nieuwe maan en de dagen van halve maan. Boeddhistische diensten worden altijd gevolgd door predikingen die door de monniken gegeven worden. Monniken zijn de mensen die hun ondersteuners begeleiden op het pad van een oprecht en religieus leven.

Tussen de Boeddhisten en leden van de Orde is een belangrijke relatie. Deze relatie is formeel aangeduid in een prediking van de Boeddha, de *Sigālovādasutta*. Deze prediking is tot op de dag van vandaag bij de Boeddhisten van Zuidoost-Azië een van de bekendste onderdelen van de Boeddhistische literatuur. In deze prediking wordt geen enkele plicht van iemand die het gezinsleven leidt onbesproken gelaten. Onder andere worden er de wederzijdse plichten van de leken en de leden van de Orde in vastgelegd. De goede leek bekommert zich om de monniken door het tonen van respectvolle genegenheid voor hen in zijn handelingen, in zijn spraak en in zijn denken, door hen een warm welkom te geven en ruime gastvrijheid en door hen in het algemeen van materiële benodigdheden te voorzien. Op

hun beurt dienen de leden van de Orde hun genegenheid te tonen aan de leken door hen te weerhouden van slechte handelwijzen, door hen aan te sporen te doen wat eerbaar is, door er vriendelijke gevoelens ten opzichte van hen op na te houden, door kennis aan hen over te dragen, door hun te helpen bij moeilijkheden en twijfels, en aan hen de spirituele weg te verklaren. Degenen die bekend zijn met het leven in landen als Myanmar, waar de Boeddhistische cultuur nog een levende kracht is, zullen weten in hoe sterke mate deze wederzijdse plichten tussen de leken en de monniken bestaan.

De plichten van de monnik met betrekking tot de leken die daar verwoord worden, vereisen een voortdurend en dagelijks contact tussen beiden. Dat is waarom het woord 'monnik', wanneer daarmee een persoon bedoeld wordt die afzijdig van de wereld leeft, in strikte zin niet passend is als vertaling voor *bhikkhu*. Hij moet de leek onderrichten, hem zo nodig beteugelen, hem instrueren, zijn twijfel ophelderen en hem zijn aandacht voortdurend laten richten op het juiste pad. De leek wordt door hem zeer effectief gevolgd en hij voorziet hem van een voorbeeld en inspiratie.

Het leven van de Boeddhistische monnik die de comfortabelheden van het gezinsleven opgegeven heeft, heeft een belangrijke sociale functie. ❁

*) Het woord 'dienst' zal een in Christelijke streken opgegroeide Boeddhist in dit verband niet graag gebruiken. Wat hiermee bedoeld kan worden is het verrichten van *pūjā's*: eerbewijs aan de Boeddha (niet voor de Boeddha, die niet meer bestaat, maar ter bevordering van heilzame overdenkingen) d.m.v. het aanbieden van bloemen, enz., begeleid door recitatie. Misschien bedoelt de schrijver hier ook het geven van de toevlucht en de levensregels aan de leken, het aanbieden van voedsel aan de Saṅgha, het reciteren van *sutta's*, het verrichten van handelingen zoals die bij het delen van verdiensten met overledenen, enz. (Red.)

Een arme man, koning, met een gul hart en vertrouwen,
Die geeft, door hoge en nobele doeleinden bewogen,
Een intelligent en helder iemand,
Die opstaat om een kluizenaar te begroeten,
Of een brahmaan of ieder die om aalmoezen komt,
Die zichzelf oefent op alle wegen van kalmte,
Die giften niet verhindert aan hen die om voedsel vragen -
Een dergelijk man, o koning, gaat wanneer de dood komt
Naar waar de goden verblijven, o heer van het volk:
In duisternis geboren, maar met als bestemming geboorte in het licht."

(uit *SN* III, 3)

De juiste steun, voor nu en in de toekomst

Zeereerw. Dhammawīranātha Nāyaka Mahāthera

Wat is een dāyaka?

We kunnen vier Saṅgha's onderscheiden: de *bhikkhu-* en *bhikkhunī*-Saṅgha en de *upāsaka-* (m) en *upāsikā*-Saṅgha (vr). *Upāsaka's* en *upāsikā's* zijn leken. Het upāsaka of upāsikā zijn betekent dichtbij de Dhamma te staan, iemand te zijn die de Dhamma zo serieus mogelijk probeert te beoefenen. Daarbij gaat het om de eigen oefening. Men hoeft naar niets anders te kijken dan naar de feitelijke toepassing van de Dhamma.

Er zijn drie basisoefeningen die iedere Boeddhist in praktijk probeert te brengen: *dāna* -vrijgevigheid, *sīla* -deugdzaamheid en *bhāvanā* - mentale ontwikkeling, de ontwikkeling van het denken door middel van meditatie en overdenking. De eerste oefening heeft betrekking op wat we doen voor deze wereld, de tweede op hoe we ons gedragen in deze wereld en de derde op hoe we onszelf van binnen ontwikkelen. Wie verkiest om dit volledig te doen in zijn leven, wordt ondersteund door degenen die dat in mindere mate kunnen. Degenen die upāsaka of upāsikā zijn, leiden een leven als leek. Zij laten niet de wereld achter om een hoger ideaal na te streven en zij steken daar niet al hun tijd in.

In onze teksten lezen we dat het gewoon is dat er een uitwisseling ontstaat tussen de groep van wereldverzakers en de groep van in-de-wereld-blijvenden, de 'thuislozen' en de 'huishouders'. Die uitwisseling bestaat uit het elkaar ondersteunen in de oefening.

We kunnen niet leven zonder iets van deze wereld nodig te hebben, anders gaan we dood. We eten en drinken, en we hebben onderdak en medicijnen nodig. De leke-Boeddhisten die zichzelf serieus nemen in hun leefwijze weten dat zij steun kunnen geven aan degenen die de wereld verzaken, en zij proberen er alles aan te doen om hen de mogelijkheid te geven hun Saṅgha-leven goed te kunnen leiden.

Als wij het woord Saṅgha gebruiken, bedoelen we daarmee iedereen die de wereld echt verzaakt. We kunnen het hebben over ieder individueel lid; zo kan er gevraagd worden: „Hoeveel Saṅgha zijn er in de Wihāra?" En Saṅgha wordt ook gebruikt als algemene term, waarmee allen bedoeld worden.

Het is heel gewoon om te spreken over 'onze Saṅgha'. Dit betekent niet 'wij hebben een Saṅgha en die anderen hebben geen echte Saṅgha'. Als mensen 'onze Saṅgha' zeggen, wordt daar eenvoudig

'de Saṅgha bij ons in de Wihāra die wij ondersteunen' mee bedoeld. Het houdt dus niet een buitensluiten of begrenzing in: 'wij steunen alleen maar onze Saṅgha.'

Iedere leke-Boeddhist die besluit (een of meerdere leden van) de Saṅgha te steunen, wordt in de Pāli-(Theravāda-) traditie *dāyaka* (m) of *dāyikā* (vr) genoemd, 'ondersteuner'. Het is heel gewoon om de wens kenbaar te maken dāyaka te zijn. Een standaardmanier hiervoor is het lid van de Saṅgha dat men tegenkomt te vragen of er iets nodig is. Wanneer men wil steunen, moet dat aangegeven worden. Overigens moet wel aangetekend worden dat de Saṅgha zelf niets kan vragen. Als er iets nodig is wat misschien te duur is om door één persoon of één familie gegeven te worden, dan kan een dāyaka iets regelen om het met anderen samen te doen. Verder staat er ook in de teksten dat de dāyaka's het huis voor de Saṅgha moeten openhouden.

Er zijn verschillende soorten dāyaka's. Er zijn mensen die lange tijd ondersteunen, of die uitzonderlijk veel doen of hebben gedaan voor de Wihāra. Hun hele familielijn heeft veel gedaan. Deze onderscheiden zich van mensen die af en toe iets bijdragen.

De situatie in Europa ligt iets anders dan die in Azië. Hier zijn de Wihāra's geen eigendom van de Saṅgha. Het zijn òf gebouwen die gehuurd zijn òf waar een hypotheek op ligt. Zelfs in het geval van gebouwen die hypotheekvrij zijn, is het behoorlijk ingewikkeld om die aan de Saṅgha over te dragen, vanwege de kosten die een gebouw met zich meebrengt en die altijd de verantwoordelijkheid van dāyaka's blijven. We zouden kunnen zeggen dat de Saṅgha in Europa in principe altijd te gast is in de Wihāra.

De taak van de dāyaka

De Saṅgha is gewoon rond te reizen. Als in de oude tijd de regentijd aanbrak, gingen mensen uit het dorp (een gezin, een familie of het hele dorp) waar op dat moment een monnik passeerde, naar hem toe en boden aan gedurende die periode voor alle benodigdheden te zorgen. De Saṅgha kan alleen ergens zijn waar deze daadwerkelijk gevraagd is. Dus als mensen willen dat er Saṅgha in de buurt is, dienen zij zelf daarvoor te zorgen. De dāyaka heeft de taak op zich genomen om voor het wereldlijk welzijn van de Saṅgha te zorgen, anders zou hij geen dāyaka zijn. Dit zijn dan ook de mensen die op een gegeven moment de voordelen hebben van de aanwezigheid van de Saṅgha.

De steun houdt een morele, een maatschappelijke en een materiële steun in. Het beeld dat de Saṅgha onmiddellijk perfect moet zijn is niet terecht, dus steun kan zelfs ook emotionele steun betekenen. Het gaat erom te kijken wat er voor het Saṅgha-lid gedaan kan worden; hij wil echt de wereld verzaken en heeft in ieder geval de intentie om het Saṅgha-leven te leiden, ook al lukt het misschien niet. Men heeft dan echter niet het recht om te

zeggen: „Wij zijn als leken beter, dus dit Saṅgha-lid steunen we niet," want daarmee wordt die intentie ontkend. We lezen in de teksten ook dat er heel vaak leken waren, die meer ontwikkeld waren dan leden van de Saṅgha, maar dat zij die toch bleven steunen.

Als dāyaka's willen dat de Saṅgha zich ontplooit, moeten zij daarvoor de voorwaarden creëren. Als men zegt: „Wij willen graag Saṅgha hebben," dan is het voor dāyaka's van belang dat de leden van de Saṅgha alleen maar de zorg voor hun eigen leven hebben. De Saṅgha is niet bezig met de rekeningen voor gas, licht, water en telefoon. Dat zijn terreinen waarop dāyaka's zich begeven. Als de Saṅgha zich met wereldse zaken moet bezighouden, omdat de leken dat zelf niet of niet voldoende kunnen doen, dan zijn deze leken medeverantwoordelijk voor het corrumperen van de situatie. Dat betekent dat de leken de Saṅgha belasten met vraagstukken waarvoor de leden van de Saṅgha niet hebben gekozen.

In zo'n geval zou de dāyaka zich eigenlijk verantwoordelijk moeten voelen om die situatie te corrigeren. Voordat er gezegd wordt: „De Saṅgha bemoeit zich daarmee," is het de taak van de dāyaka ervoor te zorgen dat het niet eens nodig is dat de Saṅgha zich ermee bemoeit.

Zo is er een samenwerking tussen de Saṅgha en de dāyaka's, ieder vervult zijn eigen taken. En hoewel er in het dāyakaschap dus een verantwoordelijkheid ligt, is het niet zo dat de dāyaka zich daardoor een recht kan toe eigenen. „Nu ik dit alles doe of gedaan heb. Verwacht ik dit en dat." Men steunt uiteindelijk omdat het goed is om te steunen en omdat men hoopt dat degene die ondersteund wordt er optimaal gebruik van zal maken. Als hij dat niet doet, kan men òf ophouden met steunen, òf men gaat ermee door in de hoop dat het op een gegeven moment wel gaat. Maar de steun zou dus nooit afhankelijk moeten zijn van de verworvenheden van de wereldverzaker.

Het doel van het ondersteunen van de Saṅgha is dat zij daardoor een onafhankelijk leven kunnen leiden. Wanneer je als leke-Boeddhist de Saṅgha niet steunt, kun je ook niet verwachten dat de Saṅgha zich helemaal kan inzetten voor het leven waarvoor ze hebben gekozen. In Boeddhistische landen is dit misschien wat minder doorslaggevend, want daar zijn zoveel Boeddhisten. Maar als je in Europa al zegt: „Nee, die steun ik niet", dan kun je ook niet verwachten dat dat lid van de Saṅgha zich voldoende kan ontplooien. Dus als dāyaka's in de vervulling van hun taken tekortschieten, is het natuurlijk niet vreemd dat de situatie bemoeilijkt wordt.

Probleem voor het vestigen

Er zijn veel nieuwe Boeddhisten en daardoor nog weinig gevestigde tradities, zoals het als vanzelfsprekend onderhouden van de Wihāra. Het zal een tijd duren voordat de hele traditie gevestigd is. Wat het vestigen bemoeilijkt is de kieskeurigheid van nieuwe Boeddhisten. Er zijn nog

maar weinig Wihāra's, maar waar ze zijn wordt er toch erg gekeken naar wat de Saṅgha ermee doet en naar de kwaliteit van die Saṅgha. Natuurlijk is die kwaliteit belangrijk, maar mensen in Europa willen het allerbeste van alles hebben. Ze zouden het liefst alle goede monniken uit Azië vandaan halen om die hier te hebben.

Overigens is zelfs dat iets waaraan men gewoon raakt. Een leraar uit het buitenland die eens per één of twee jaar langskomt, is per definitie altijd anders dan de Saṅgha die vlakbij is, want daar ben je aan gewend, die hoor je regelmatig. Dat is in Azië ook zo. Als er een monnik uit een ander dorp langskomt is hij altijd 'veel beter en inspirerender' dan de eigen monnik. En de monnik uit hun eigen dorp gaat naar het andere dorp en is daar dan weer heel erg geliefd. Dat komt omdat mensen op den duur hun eigen ideeën gaan loslaten op dat wat dichtbij is. Daarom is het zo belangrijk dat men het juiste idee heeft over het steunen van de Saṅgha.

Er zijn leraren nodig, maar als we alléén maar leraren willen hebben, denk ik persoonlijk dat we de traditie niet gevestigd kunnen krijgen. Daar waar een gemeenschap nog te klein is, is dit een probleem. Als er eenmaal iets gevestigd is, is het minder een probleem.

In dat opzicht denk ik dat we in Nederland moeten beseffen dat we verschillende ontwikkelingen nodig hebben, dat we niet moeten kijken of iemand al zover ontwikkeld is dat hij met kop en schouders boven de leken uitsteekt. Als iemand echt de wereld wil verzaken en probeert dat helemaal te doen, dan moet men zo iemand ook helemaal dat leven kunnen laten leiden. Die tijd moet iemand gegeven worden. Als iemand dan niet voldoende daarin steunt, moet hij ook geen kritiek hebben.

De 27ste eeuw halen

Als iets in ontwikkeling is zoals dat bij ons het geval is, moet er veel gebeuren. Wie iets doet, maakt fouten; wie veel doet, kan veel fouten maken; wie niets doet, maakt maar één fout: hij doet niets.

Er is geen enkele organisatie aan te wijzen die iets bereikt heeft en waar geen fouten zijn gemaakt. Dus ook in onze gemeenschap - en daar ben ik een onderdeel van - maken we met elkaar en individueel fouten. Dat hoort erbij omdat we bezig zijn in de wereld dingen te doen. Als dat niet geaccepteerd kan worden, dan moet je niets doen.

Nu is er nog veel op te bouwen. De test of het Boeddhisme hier is gevestigd, is niet nu, maar komt pas over dertig of veertig jaar. Hoe is het dan met de kleinkinderen van de nieuwe Boeddhisten?

Daarom moeten we nu in de toekomst investeren. Mensen praten wel veel over mededogen, maar ze zijn erg veel bezig met 'als ik nu maar mijn ontwikkeling doormaak en de Verlichting bereik'. Wij Boeddhisten zeggen dat we mededogen hebben voor onze medemens. In onze gemeenschap is er heel veel aandacht voor de individuele ontwikkeling en het in praktijk brengen van die individuele ontwikkeling in het werk voor het welzijn van onze Boeddhistische gemeenschap en mensen daaromheen, en dus ook voor de tweede en derde generatie. Dat is een aspect van ons mededogen. Het is van belang om de Saṅgha die heel actief daarmee bezig is, daarin te steunen.

We moeten ervoor zorgen dat het Boeddhisme in Nederland niet alleen een *hype* van dit moment is. De norm is niet hoeveel nieuwe Boeddhisten er zijn, want die gaan toch allemaal weer dood. Wat belangrijker is, is de mate waarin we feitelijk bezig zijn met het creëren van een basis, ook voor degenen die na ons komen. We moeten proberen de Dhamma in de wereld te houden, zodat we ook het einde van deze Boeddhistische eeuw halen. De vraag is: als we straks de 27ste eeuw van de Boeddhistische jaartelling ingaan, kunnen we dan zeggen dat de Leer van de Boeddha is gevestigd in Nederland? Dat zal de feitelijke norm zijn! ☸

Zoals de lotus onbezoedeld blijft door het water waarin zij ontstaan is en waarin zij groeit, zo zou een monnik onbezoedeld moeten zijn door ondersteuning, giften en hulde.

Zoals de grote aarde onbewogen is onder de fraaie en vuile dingen die erop neergegooid worden, zo zou de monnik onbewogen moeten blijven onder hulde of blaam, ondersteuning of verwaarlozing.

Zoals de vleermuis, hoewel hij soms de huizen van de mensen binnengaat, weer snel vertrekt, zo zou de monnik, hoewel hij de huizen van mensen binnengaat voor aalmoezen, weer snel moeten vertrekken.

En zoals de vleermuis als hij de huizen van mensen aandoet niets schadelijks doet, zo zou de monnik als hij de huizen van mensen bezoekt daar niets schadelijks moeten doen, gemakkelijk te steunen moeten zijn en aan hun welzijn moeten denken.

Omgang met de Saṅgha: het groeten

Bhikkhu Khantipālo (nu: Lawrence Mills)

In Boeddhistische landen wordt de gebruikelijke westerse manier van groeten, het handen schudden, over het algemeen beschouwd als ongepast voor het begroeten van bhikkhu's.[1] Het punt hierin is dat een bhikkhu alle lichamelijke contact met vrouwen moet vermijden. Want als er verlangen in hem opkomt, zou hij verwikkeld kunnen raken in een zware overtreding die het bijeenkomen van de Saṅgha vereist. Om deze reden is het duidelijk dat het geven van een hand geen geschikte begroetingswijze is. Bovendien, wanneer men een bhikkhu uitgenodigd heeft in de wetenschap dat hij op het gebied van de Dhamma kennis en ervaring heeft die men zelf niet heeft, zal het begroeten met het geven van een hand niet de bereidheid om te leren uitdrukken, wat de traditionele gebaren wel doen.

Op een openbare plaats wordt een bhikkhu traditioneel begroet en vaarwel gezegd met het doen van *añjali* (samengebrachte, opgeheven handen), waarbij het hoofd en soms het lichaam naar voren neigen. Deze positie van de handen wordt in de theïstische religies geassocieerd met bidden (men denke aan Dürers beroemde 'Biddende Handen'), maar het gebruik en de betekenis ervan is in het Boeddhisme nogal afwijkend.

Hier zou men, wanneer de ruimte het toeliet, een weinig kunnen uitweiden over de verhouding tussen het mentale (*nāma*) en het stoffelijke (*rūpa*). Het volstaat te zeggen dat er bepaalde gebaren en lichaamsposities zijn die leiden tot het opkomen, het onderhouden of het toenemen van bedreven en geconcentreerde mentale toestanden. We hebben hier te maken met twee daarvan: *añjali* en dat wat gewoonlijk genoemd wordt 'het buigen', maar wat we bij voorkeur *namakkāra* noemen. Van deze twee handelingen wordt *añjali* gewoonlijk gezien wanneer leken bhikkhus ontmoeten op stations, op straat of andere openbare plaatsen.

De hoeveelheid respect die op die manier aan een bepaalde bhikkhu betoond wordt, kan uitgedrukt worden door de hoogte waarop de handen gehouden worden (vanaf het hart tot aan het voorhoofd) en de hoek waaronder het hoofd en het lichaam naar voren neigen. Een overdreven vorm van *añjali* wordt echter niet op

1. Alles wat er hier of in andere artikelen gezegd wordt over monniken is uiteraard eveneens van toepassing op nonnen. (Red.)

prijs gesteld en niet aangemoedigd, aangezien dit gewoonlijk duidt op een bezoedeling in de geest van de persoon die het gebaar maakt (zoals vleierij, dwaasheid, dunk, enz.). Wat hier is gezegd, geldt ook voor alle novicen en jonge bhikkhus wanneer deze de ouderen in de Saṅgha respectvol benaderen. Het wordt ook op grote schaal gebruikt door leke-Boeddhisten wanneer zij elkaar begroeten.

Een ander punt dat genoemd moet worden en dat van toepassing is op zowel *añjali* als *namakkāra*, is dat de handeling van respect betuigen aan iemand die de Dhamma kent door iemand die wenst te leren, de laatste tot voordeel strekt. Door de associatie met bidden die in vele westerse geesten gemaakt zal worden, wordt vaak aangenomen dat deze handelingen wanneer ze door Boeddhisten uitgevoerd worden handelingen van het vragen om genade zijn, of op de een of andere manier ten gunste van wie dan ook die ze ontvangt (een Boeddhabeeld of een bhikkhu)! Dit is beslist verre van de werkelijkheid, aangezien zelfs de Boeddha toen hij onderrichtte zei: „Maar ook wanneer anderen mij zouden prijzen, bhikkhus, of de Dhamma zouden prijzen of de Saṅgha zouden prijzen, moeten jullie om die reden niet vervuld zijn van genoegen of blijheid, of hierover opgetogen zijn ... (Want als dat gebeurt) zou dat ook een gevaar vormen voor jullie zelf." (*Dīgha Nikāya* I, 6)

Dit geldt zeker voor de huidige goede bhikkhus, die zullen weten dat het hebben van een geest die vastzit in het verlangen naar lof en eer - wat een van de wereldse omstandigheden is - ook een van de kenmerken is van een onwetend, werelds persoon, en verre van het ideaal van de Nobele Discipel (*ariyasāvaka*) dat zij nastreven. Zodoende leert een bhikkhu niet het voordeel van het doen van *añjali* en *namakkāra* omdat hij geëerd wil worden, maar omdat deze dingen bedreven gedragswijzen zijn en de verdienste van degenen die ze verrichten, doen toenemen. Volgens een beroemd vers neemt deze verdienste op vier manieren toe:

„Voor iemand die gewoon is de
ouderen
voortdurend te eren en te respecteren
nemen vier zegeningen toe:
leeftijd, schoonheid, geluk en kracht."
(Dhp. 109)

Net zoals een bhikkhu 'de voeten zal eren' door middel van *namakkāra* voor zijn leermeester, leraar of een andere oudere bhikkhu, en op plaatsen zoals schrijnen en in tempels waar Boeddhabeelden zijn, zo buigen leken voor hun bhikkhu-Dhamma-leraar. Dit doen zij gewoonlijk in een relatief rustige en beschutte ruimte zoals de tempel, het bhikkhu-verblijf of in hun eigen huis waar zij bhikkhus uitgenodigd kunnen hebben voor onderricht, recitatie of om verdienste te kunnen vergaren door giften te geven. Op het moment dat zij een Boeddhabeeld, hun leraar of andere bhikkhus op een van deze twee manieren eren, moedigen zij hun kinderen aan dit evenzo te doen, waardoor hen al vroeg een besef van res-

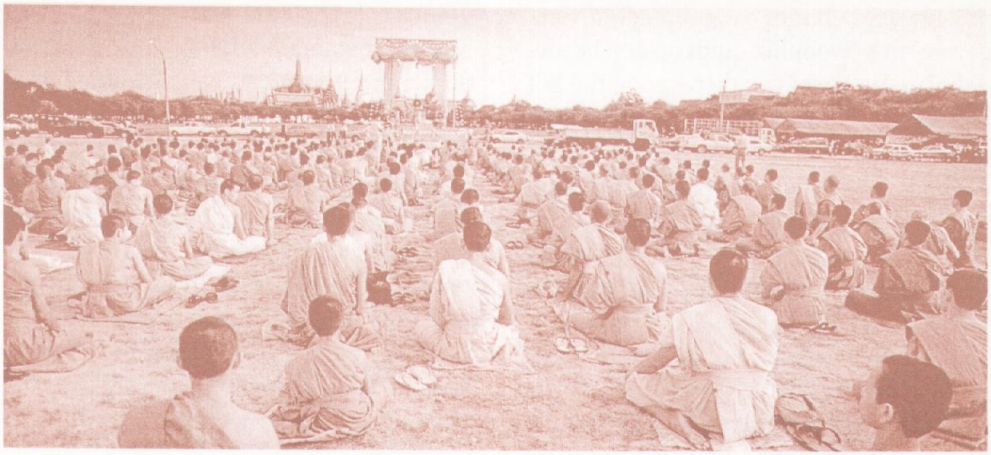

pect wordt aangeleerd, dat in de toekomst goede vruchten zal afwerpen. Geluk en vrede kenmerken het gelaat van degene die deze handelingen van eerbetoon met zorg uitvoert. Gaat geluk uiteindelijk niet samen met afwezigheid van mentale smetten?

Sommige leken doen deze dingen echter achteloos, zodat ze de betekenis en de voordelen ervan veronachtzamen; maar degenen die er werkelijk naar streven vooruitgang te maken op het Pad, doen deze nooit onachtzaam, hoe vaak zij ook groeten met *añjali* of het buigen van het lichaam in *namakkāra*.

In het Westen, waar deze gebruiken niet gevestigd zijn bij Boeddhisten en waar bhikkhus gering in aantal zijn, is achteloosheid geen waarschijnlijke hindernis, hoewel er een andere is die enige aandacht verdient. Bij sommige mensen vindt men de neiging tot een sterke aversie naar de praktijk van het buigen van het lichaam. Het kan zijn dat ze er een of andere verkeerde mening op na houden, misschien een onbewust trekje vanuit het Protestantisme (verafgoding, het neerbuigen voor afgoden, etc.) dat standgehouden heeft, misschien is het verbonden met het idee dat boven behandeld is, dat de ander eist of verwacht geëerd te worden, of misschien gaat het vergezeld van een 'mening' die als een 'rookgordijn' wordt opgetrokken om de ware oorzaak (trots!) voor het bezwaar te verhullen. Het is het hoofd dat de oren, ogen, neus, tong en vele tastorganen bevat en de verzameling zenuwweefsel die hersenen genoemd wordt, een hoedanigheid die zeer sterk het ego-idee versterkt. Dat dit hoogste en geweldige orgaan naar de grond gebogen zou moeten worden aan de voeten van een ander, zal heel natuurlijk de mentale smet van trots bezwaren doen oproepen en een rookgordijn doen optrekken ('. . . hoort niet bij onze cultuur . . .', '. . .slechts een Oosters gebruik . . .', enz.).

De moderne wereld is in staat op zeer succesvolle wijze alle mentale smetten in de mens te stimuleren, waaronder de mentale smet van trots, die wordt gekoesterd door opmerkingen als: „Ik ben even goed als ieder ander." Wat betreft de training in de Dhamma-Vinaya zijn dergelijke meningen niet van toepassing en het is de nederige mens die vooruitgang maakt, niet degene die verstijfd is door trots en daarom geen kans heeft om te leren.

Een Tibetaans werk, 'Bomen en Water', stelt het zo: „Net zoals de tak die met vruchten getooid is neerhangt onder haar gewicht, zo buigt de geest van een wijs mens die met alle kwaliteiten getooid is met nederigheid en rust neer en kent geen trots. Net zoals de vruchtloze tak van een boom de aard heeft omhoog te wijzen, zo wordt de neus van een hoogmoedig mens altijd omhoog gehouden, want het hart is niet nederig."

De traditionele positie van het buigen van het lichaam kan door niets anders overstegen worden als het gaat om het bevorderen van nederigheid. Het is bekend als de vijf-punts-buiging (*pañcaṅga vandanā*) aangezien bij het uitvoeren ervan vijf punten op de grond rusten: het voorhoofd, de twee onderarmen en de twee knieën.

Het is voor bhikkhus gebruikelijk de respectvolle begroeting op een van deze twee manieren te bevestigen, door te zeggen (in Sri Laṅkā): „*Sukhi hotu*" (moge u gelukkig zijn) en in Thailand vaak met: „*Āyu vaṇṇo sukhaṃ balaṃ*" (lang leven, schoonheid, geluk en kracht). In het Nederlands lijkt „Moge u gelukkig zijn" zeer geschikt, aangezien alle Dhamma-oefeningen zonder twijfel geluk brengen.

Wat hier beschreven is, is alleen vastgesteld vanuit het idee dat leken dit dienen te begrijpen, aangezien bhikkhus en sāmaṇera's geleerd is te begrijpen wat werkelijk voordelig is. Noch de Boeddha, noch enige andere leraar in de Boeddhistische traditie heeft ooit voorgeschreven dat deze of die soort van groet voor bhikkhus gedaan moet worden. Er is wat dit betreft feitelijk geen enkel rigide formalisme, en het is dezelfde persoonlijke manier van gedrag die hierin van toepassing is in een Boeddhistisch land zoals Thailand, die gewoonlijk van toepassing was in de dagen van de Boeddha: „Na de Gezegende genaderd te zijn, bogen sommigen voor de Gezegende en gingen terzijde zitten; sommigen groetten de Gezegende beleefd en na op vriendelijke en hoffelijke wijze geconverseerd te hebben, gingen zij terzijde zitten; sommigen gingen terzijde zitten na het doen van *añjali* voor de Gezegende; sommigen noemden hun namen en hun clan en gingen zitten, terwijl anderen zonder iets te zeggen eveneens gingen zitten." Het Commentaar op deze vaak voorkomende passage in de teksten maakt echter heel duidelijk dat degenen die met nederigheid begroetten vele vruchten oogstten, terwijl degenen die 'gewoon gingen zitten' mensen waren die overladen waren met trots, verkeerde meningen en wat dies meer zij. ☸

Visākhā: het grote voorbeeld van een dāyikā

Zeereerw. Nārada Mahāthera

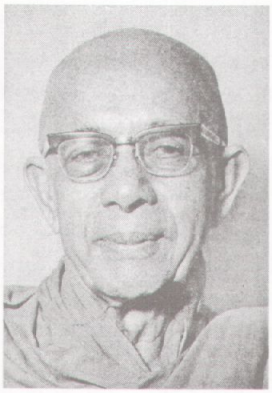

Visākhā was gewoon dagelijks bij haar thuis aalmoezen te geven aan de Saṅgha. Zowel in de voormiddag als in de namiddag placht zij het klooster te bezoeken om voor de behoeften van de Saṅgha zorg te dragen en naar leringen van de Boeddha te luisteren. Een andere toegewijde Boeddhistische vrouw, Suppiyā, vergezelde haar meestal tijdens haar bezoeken.

Visākhā was zo vrijgevig en zo gedienstig voor de Saṅgha dat zij eens naar de Boeddha kwam en hem om de volgende acht gunsten vroeg:

1. Zolang zij leefde gedurende de regentijd pijen te mogen geven aan de Saṅgha.
2. De bhikkhus die naar Sāvatthī kwamen te mogen voorzien van aalmoezen.
3. Degenen die uit Sāvatthī vertrokken te mogen voorzien van aalmoezen.
4. Voedsel te mogen geven aan zieke bhikkhus.
5. Voedsel te mogen geven aan hen die voor de zieken zorgden.
6. Medicijnen te mogen geven aan zieke bhikkhus.
7. Rijstepap te mogen geven aan de bhikkhus.
8. Badkleding te mogen geven aan de bhikkhunī's.

De Boeddha stond haar deze gunsten toe.

Op een dag bezocht Visākhā het klooster, gekleed in haar beste gewaad, dat door haar vader als bruidsschat was gegeven. Maar daar zij dacht dat het ongepast was de Boeddha in dergelijke schitterende kleding te bezoeken, vouwde zij het op, gaf het aan een slavin en ging naar de Boeddha in een ander kleed, dat haar schoonvader haar had gegeven. Na de prediking verliet zij het klooster, vergezeld door de slavin, die het pak, dat onder haar hoede was geplaatst, vergat mee te nemen. De eerwaarde Ānanda zag het en borg het op een veilige plaats weg om het aan de eigenares terug te geven. Toen Visākhā vernam dat het kleed door de onachtzaamheid van het meisje was achtergebleven, vroeg zij haar het te gaan ophalen, tenzij de eerwaarde Ānanda het had aangeraakt. Toen het gebeurde aan Visākhā werd verteld, ging zij naar de Boeddha en gaf uiting aan haar wens iets verdienstelijks te doen met het geld dat zij zou ontvangen wanneer zij het kleed zou verkopen. De Boeddha raadde haar aan een klooster op te richten bij de Oostelijke Poort voor gebruik door de Saṅgha. Daar niemand de middelen had

om het dure gewaad te kopen, kocht zij het zelf terug, richtte voor een hoge prijs een klooster op en noemde het Pubbārāma. Op uitnodiging van Visākhā brachten de Boeddha en zijn discipelen de regentijd door in het nieuwe klooster. De vreugde van Visākhā was groot, aangezien de Boeddha er zes regentijden doorbracht.

De Boeken verklaren dat de vriendelijke Visākhā een deel van de verdienste die verkregen was door het oprichten van het klooster overdroeg aan de slavin, in plaats van haar te kastijden voor haar duidelijke verzuim, want de slavin had haar in de gelegenheid gesteld deze goede daad te verrichten.

Omdat zij een vrouw met veel plichtsbesef was, had zij een belangrijke rol in de verscheidene activiteiten die verbonden waren met de *Sāsana*. Bij tijd en wijle werd haar door de Boeddha opgedragen geschillen die onder de bhikkhuni's ontstaan waren op te lossen. Sommige Vinaya-regels werden door haar tussenkomst ook voor de bhikkhus afgekondigd.

Door haar grootmoedigheid werd zij beschouwd als de belangrijkste weldoenster van de *Sāsana* en de grootste vrouwelijke ondersteuner van de Boeddha.

Door haar waardige gedrag, gracieuze houding, verfijnde manieren, hoffelijke spraak, gehoorzaamheid en eerbied voor ouderen, mededogen voor degenen die minder gelukkig waren, vriendelijke gastvrijheid en religieuze ijver, won zij de harten van allen die haar kenden. ☸

Juist levensonderhoud

Milinda: „U zegt dat de Gezegende geen aalmoezen aannam die ontvangen werden door het reciteren van verzen, maar als hij tot lekevolgelingen predikte, sprak hij gewoonlijk eerst over de voordelen van geven en nam dan de aangeboden giften aan. Als het eerste waar is, waarom nam hij dan giften aan die hij verkreeg door te prediken?"

Eerw. Nāgasena: „Het is de gewoonte van de Tathāgata's om eerst te prediken over de voordelen van geven, om het hart van de mensen te verzachten, voordat verder gepredikt werd over deugdzaamheid en hogere zaken, maar om deze reden kunnen zij er niet terecht van beschuldigd worden te zinspelen op het verkrijgen van giften. Er is het maken van zinspelingen wat ongepast is en er is het maken van zinspelingen wat onberispelijk is. Als wat dit betreft een bhikkhu om aalmoezen bedelt en hij daarbij op een lastige plaats staat, of tekens geeft, dan is dit ongepaste zinspelingen maken; maar als hij op een goede plaats staat waar mensen zijn die willen geven en wanneer hij verdergaat als zij niet willen geven, dan is dit gepast en komt dat niet neer op het maken van zinspelingen. De maaltijd van de ploeger was aangeboden om het onderwerp van het vers dat gereciteerd was te bestrijden, daarom weigerde de Tathāgata deze."

De ondeugdzame

[Koning Milinda:]

„Wat is het verschil tussen een lekevolgeling die verkeerd gehandeld heeft en een monnik die verkeerd gehandeld heeft?"

[Eerw. Nāgasena:]

„Er zijn tien kwaliteiten die een monnik met geringe morele gewoonten onderscheiden van een lekevolgeling met geringe morele gewoonten: hij is vol eerbied voor de Boeddha, de Dhamma en de Saṅgha, hij reciteert de Geschriften en vraagt naar de betekenis, hij heeft veel gehoord, hij komt in gezelschap met waardigheid binnen omdat hij berisping vreest, hij bewaakt zichzelf wat betreft lichaam en spraak, hij richt zijn geest op ijverige inspanning, hij is in het gezelschap van de monniken, en als hij iets verkeerds doet is hij discreet. En op tien manieren zuivert hij giften uit vertrouwen. Door het dragen van de pij van de Boeddha's, door zijn geschoren hoofd draagt hij het kenteken van de wijzen, door het in gezelschap zijn van andere monniken, doordat hij toevlucht genomen heeft tot de Boeddha, de Dhamma en de Saṅgha, door zijn verblijf op een eenzame plaats geschikt voor ijverige inspanning, door zijn zoektocht naar de rijkdom van de Dhamma, door het prediken van de uitmuntende Dhamma, omdat hij de Dhamma als zijn leidend licht neemt, omdat hij de Boeddha als de hoogste beschouwt, en door zijn inachtneming van *uposatha*[1]. Om al deze redenen is hij giften waardig, zelfs als hij van de deugdzaamheid afgeweken is.

„En dit is er gezegd door de Tathāgata in de *Majjhima Nikāya*:

Wie dan ook deugdzaam is en geeft
aan de niet-deugdzamen,
Een gift rechtvaardig verkregen, met
tevreden geest,
Stevig overtuigd van de rijke vrucht van
kamma,
Dit is een gift die gezuiverd is door de
gever'."

[Koning Milinda:]

„Geweldig, Nāgasena, hoewel ik u een gewone vraag stelde, gaf u mij een buitengewoon antwoord, zoals een bedreven kok een gewoon stuk vlees zou nemen en er een maaltijd geschikt voor een koning van zou bereiden."

(Uit Milinda Pañha)

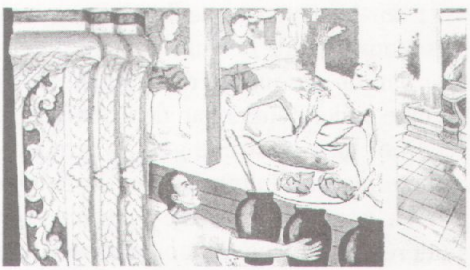

1. De dagen van de volle maan en nieuwe maan waarop de monniken de disciplineregels reciteren.

Sāripoetta's oom

Er wordt verteld dat de ouderling Sāripoetta eens naar zijn oom ging en hem vroeg:

„Brahmaan, doet u wel eens een goede daad?"

„Dat doe ik, eerwaarde heer."

„Wat doet u dan?"

„Maand na maand geef ik aalmoezen ter waarde van duizend geldstukken."

„Aan wie geeft u dit geld?"

„Aan de naakte asceten, eerwaarde heer."

„En wat hoopt u daaruit te verkrijgen?"

„Ik hoop de wereld van Brahmā te bereiken."

„Maar is dit de manier om de wereld van Brahmā te bereiken?"

„Ja, eerwaarde heer."

„Wie heeft u dat verteld?"

„Mijn leraren hebben mij dat verteld, eerwaarde heer."

„Brahmaan, noch u noch uw leraren kennen de weg naar de wereld van Brahmā. Alleen de Leraar kent de weg daarheen. Kom met mij mee en ik zal hem vragen u de weg naar de wereld van Brahmā te vertellen."

Dus nam de ouderling Sāripoetta zijn oom met zich mee naar de Leraar, die in Veḷuvana verbleef. En hij vertelde de Leraar er alles over:

„Eerwaarde Heer, deze brahmaan zei dit en dat. Weest U zo goed hem de weg naar de wereld van Brahmā te vertellen."

De leraar vroeg: „Brahmaan, is dit juist gerapporteerd?"

„Ja, Heer Gotama."

„Brahmaan, ook al zou men gedurende honderd jaar op deze manier aalmoezen geven, toch zou het voor een mens met vertrouwen in het hart veel meer vruchten afwerpen als hij voor slechts één enkel moment mijn discipel zou aanschouwen of hem slechts één lepel gekookte rijst zou aanbieden."

Daarop richtte de Boeddha zich tot de bijeenkomst en sprak het volgende vers uit:

„Ook al zou iemand maand in maand uit met een duizendtal muntstukken honderd jaar lang offerandes brengen, dan nog is het eren, al is het maar voor één moment, van een heilige die zichzelf vervolmaakt heeft, werkelijk beter dan een eeuw van offerandes."

Uit het Dhammapada Commentaar
(Buddhist Legends, E.W. Burlingame, P.T.S.)

Zojuist verschenen bij Boeddhayāna Uitgeverij:

Eminente Discipelen van de Boeddha

door: Thera Dhammawīranātha

fl. 30,00 postbank 10 60 367

Māse māse sahassena
yo yajetha sata sama
ekañ ca bhāvitattāna
muhuttam api pūjaye
sā y'eva pūjanā seyyo
yañ ca vassasata huta .

„Ook al zou iemand maand in maand uit
met een duizendtal muntstukken
honderd jaar lang offerandes brengen,
dan nog is het eren,
al is het maar voor een moment,
van een heilige die zichzelf vervolmaakt
heeft,
werkelijk beter dan een eeuw van
offerandes."

Dhammapada